

Οπτικοακουστικά Μέσα και Αρχιτεκτονική

υπεύθυνος διδάσκων: Νίκος Τσινίκας
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Μάθημα 2^ο

Η Γραμματική του Σινεμά

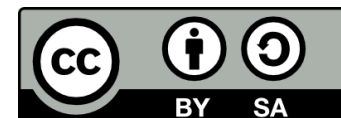

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρουσίασης είναι να αναλυθούν οι έννοιες: πλάνο, σκηνή, σεκάνς, ρεπεράζ, βάθος πεδίου, γωνίες λήψης, καδράρισμα, κινήσεις κάμερας, φακοί, ταινίες τεκμηρίωσης, πειραματικός κινηματογράφος, animation

Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΣΙΝΕΜΑ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Μια κινηματογραφική ταινία αποτελείται από πλάνα, σκηνές και σεκάνς

Καρέ, μία φωτογραφία, ένα γράμμα

Πλάνο, συνεχής καταγραφή, μία λέξη

Σκηνή, πολλά πλάνα, μία πρόταση

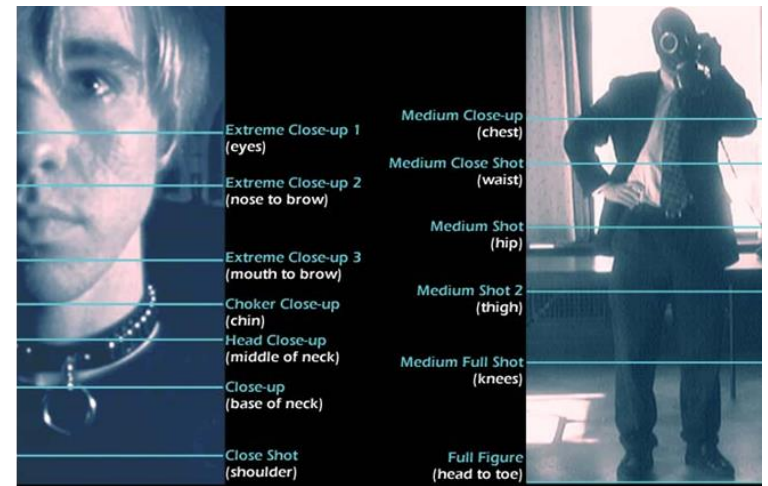
Σεκάνς, πολλές σκηνές, μία ιστορία, μία παράγραφος

ΠΛΑΝΟ

‘Το πλάνο είναι η πιο μικρή ενότητα ενός φιλμ που η διάρκειά του ποικίλει. Είναι μια εικόνα ή ένα γεγονός που κινηματογραφείται χωρίς σταμάτημα της κάμερας. Το πλάνο σε μια ολοκληρωμένη ταινία που βλέπουμε στην αίθουσα μπορεί να είναι μόνο ένα τμήμα του αρχικού πλάνου.

Στο πλάνο ενσωματώνεται η αισθητική του κάδρου που σχηματίζει το κινηματογραφικό καρτέ.

ΠΛΑΝΟ

Πολύ γενικό πλάνο

Συνολική εικόνα του ντεκόρ, φυσικού ή τεχνητού, με ή χωρίς ανθρώπους.

Γενικό πλάνο

Πιο σφιχτό από το προηγούμενο. Είναι ορατή η παρουσία ομάδων ανθρώπων.

Μεσαίο πλάνο

Τα άτομα καδράρονται ολόκληρα. Είναι πλέον ορατές λεπτομέρειες του ντεκόρ.

Αμερικάνικο πλάνο

Οι άνθρωποι καδράρονται από το κεφάλι ως τα γόνατα. Προέρχεται κυρίως από τα φιλμ γουέστερν όπου το όριο ήταν το ρεβόλβερ στο μηρό.

Κοντινό πλάνο

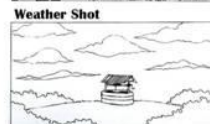
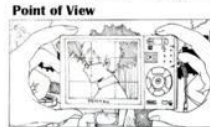
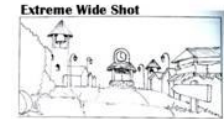
Καδράρισμα στο μέσο του στήθους.

Γκρό πλάνο

Καδράρισμα στο κεφάλι του ανθρώπου (είναι ορατοί και οι ώμοι) ή σε ένα τμήμα του σώματος.

Πολύ γκρό πλάνο - λεπτομέρεια

Αξιοποιεί ένα μικρό αντικείμενο ή μια λεπτομέρεια

ΜΟΝΟΠΛΑΝΟ

είναι σκηνοθετική τεχνική, κατά την οποία η δράση μιας σκηνής κινηματογραφείται με ένα και μοναδικό πλάνο, είτε η κάμερα παραμένει σταθερή, είτε όχι. Το μονοπλάνο χρονικά και νοηματικά προϋποθέτει ως *minimum* διάρκεια ίση με αυτήν μίας σκηνής (πλάνο-σεκάνς), ωστόσο θεωρητικά -αλλά και πρακτικά τα τελευταία χρόνια- μπορεί να επεκταθεί και σε ίση με αυτήν της συνολικής διάρκειας ολόκληρης της ταινίας. Αισθητικά τώρα, το μονοπλάνο, καταφέρνει αφενός να διαφυλάξει την ενότητα του φιλμικού χωρο-χρόνου της σκηνής αφού η κινηματογράφηση δεν είναι ελλειπτική (δεν διανέμεται σε πολλά πλάνα) αλλά συνεχής κι αφετέρου, στην περίπτωση κατά την οποία η κάμερα κινείται, επιτυγχάνεται ένα είδος “συνθετικού μοντάζ”, αφού ο κινούμενος φακός εναλλάσσει μεγέθη κάδρου μέσα στην ίδια τη σκηνή, ότι δηλαδή κάνει και το “ντεκουπάζ”, αλλά με αναλυτικό τρόπο. Τέλος ιστορικά, παθιασμένος οπαδός του μονοπλάνου (του πλάνου-σεκάνς) υπήρξε ο Γάλλος θεωρητικός του κινηματογράφου *André Bazin* (1918-1958).

ΣΚΗΝΕΣ & ΣΕΚΑΝΣ

Η ΣΚΗΝΗ είναι μια ομάδα πλάνων που συγκροτούν μια αυτόνομη ενότητα σε ένα ενιαίο χώρο και χρόνο. Αν αλλάξει ο χώρος ή ο χρόνος αλλάζει και η σκηνή.

Η ΣΕΚΑΝΣ είναι μια ομάδα σκηνών ή μεμονωμένων πλάνων (με ή χωρίς συνέχεια στο χώρο και το χρόνο) που συγκροτούν μια αφηγηματική ενότητα. Κάθε σεκάνς (διηγηματικός κύκλος) αποτελεί μίαν ολοκληρία, δηλαδή ένα αφηγηματικό σύνολο με αρχή, μέση και τέλος. Ολοκληρία όμως που δεν θεωρείται σαν αυθύπαρκτη, αλλά αποτελεί ένα μέρος του όλου.

Το ΠΛΑΝΟ ΣΕΚΑΝΣ αποτελεί μια ιδιαίτερη κινηματογραφική γραφή, συνδυασμός πλάνου και σεκάνς. Πρόκειται για μια ενιαία λήψη που περιλαμβάνει κίνηση της κάμερας σε διαφορετικούς χώρους, είσοδο και έξοδο των ηθοποιών, μετάβαση σε διαφορετικούς χρόνους κλπ.

ΡΕΠΕΡΑΖ

Είναι η μελέτη, η έρευνα για να βρούμε τους κατάλληλους χώρους για γυρίσματα. Το ρεπεράζ γίνεται από το σκηνοθέτη. Βοηθητικό ρόλο στην επιλογή του σκηνοθέτη μπορεί να έχουν ο διευθυντής φωτογραφίας, ο σκηνογράφος και ο ηχολήπτης. Ενίοτε για θέματα της δικής τους αρμοδιότητας συμμετέχουν στο ρεπεράζ ο ηλεκτρολόγος και ο μακενίστας. Ειδικό ρόλο στο ρεπεράζ αναλαμβάνει ο Διευθυντής Παραγωγής, ο οποίος εξασφαλίζει όλες τις προϋποθέσεις γυρίσματος στους επιλεγέντες χώρους.

Φωτογραφίες, σκίτσα, περιγραφές, σημειώσεις.

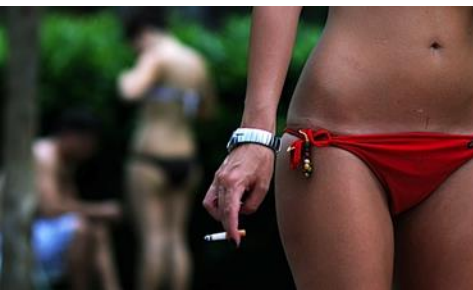
ΒΑΘΟΣ ΠΕΔΙΟΥ

Το ΠΕΔΙΟ είναι το τμήμα εκείνο του χώρου που περικλείεται από τις τέσσερις πλευρές του κινηματογραφικού κάδρου.

Το ΒΑΘΟΣ ΠΕΔΙΟΥ είναι η ζώνη μέσα στην οποία ένα αντικείμενο είναι «νέτ» (διακρίνεται ευκρινώς). Συχνά στον κινηματογράφο γίνεται ένα παιχνίδι ανάμεσα στο «νέτ» και το «φλού» του ίδιου πλάνου.

Ο χώρος μέσα στον οποίο το πιο κοντινό και πιο απομακρυσμένο σημείο ενός αντικειμένου ή πεδίου φαίνεται με ευκρίνεια στο φακό της κάμερας.

Μικρό βάθος πεδίου των φακών = μικρή ζώνη καθαρότητας που εκτείνεται μπροστά και πίσω από το φωτογραφιζόμενο αντικείμενο (σε σχέση και με την ευαισθησία του φιλμ). Αργότερα με βελτιωμένα φιλμ η αποτύπωση με μικρότερο διάφραγμα ήταν δυνατή (μεγαλύτερο βάθος πεδίου).

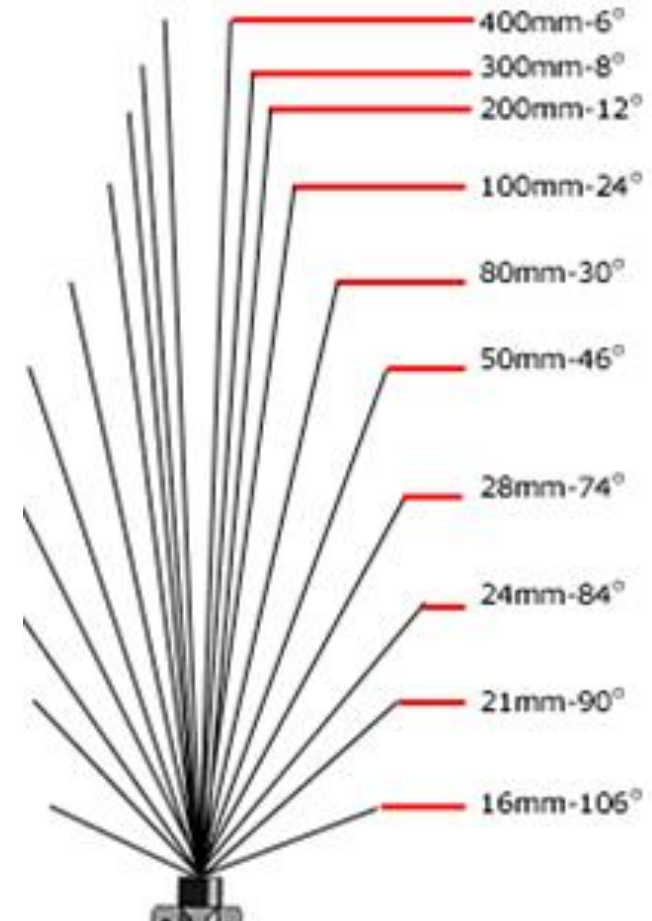
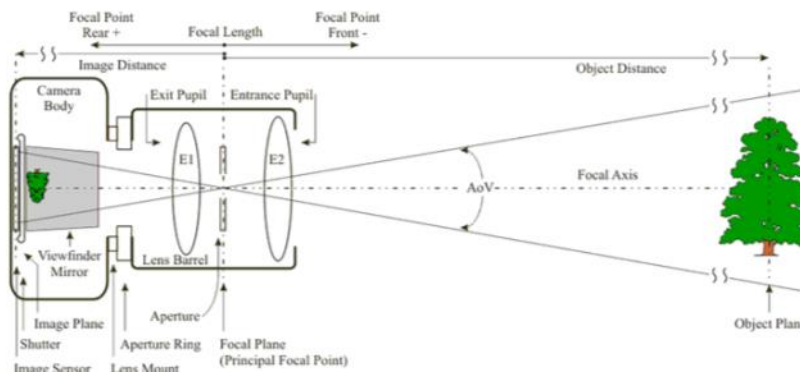

ΓΩΝΙΑ ΛΗΨΗΣ

Η ΓΩΝΙΑ ΛΗΨΗΣ προσδιορίζεται από τη θέση της κάμερας σε σχέση με τη θέση του αντικειμένου που κινηματογραφούμε. Η γωνία λήψης αλλάζει είτε μετακινώντας τη μηχανή είτε αλλάζοντας φακό.

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΓΩΝΙΑ

Η μηχανή στο ύψος του ανθρώπου.

ΘΕΣΗ ΚΑΜΕΡΑΣ

ΠΛΟΝΖΕ

Η κάμερα από ψηλά σκοπεύει προς τα κάτω. Κυριαρχεί στο αντικείμενο. Επιλέγεται για να αποδοθούν συναισθήματα απομόνωσης, συντριβής, λύπης, απόγνωσης κλπ.

ΚΟΝΤΡ ΠΛΟΝΖΕ

Η κάμερα στο έδαφος σκοπεύει προς τα πάνω. Δίνει μια αίσθηση μεγαλείου, τονίζει τη δύναμη, την ισχύ, το θρίαμβο κλπ

ΛΟΞΗ ΓΩΝΙΑ

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΠΛΑΝΟ

Ο θεατής, μέσω της κάμερας, βλέπει με τα μάτια του ηθοποιού.

ΚΑΔΡΑΡΙΣΜΑ

Το σχήμα του κάδρου, αναλογίες: 16/9 21/9

Το παράθυρο στον κόσμο

Το κύριο θέμα στο κάδρο

- <http://www.paralleloquarantu.no.it/media/upload/2013/05/burqafoto-11.jpg>

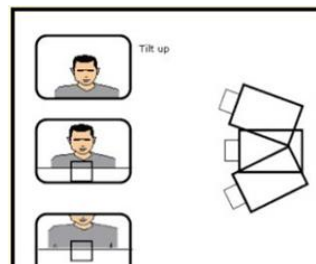
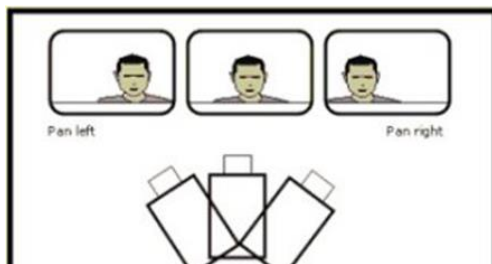

ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ

ΠΑΝΟΡΑΜΙΚ ονομάζεται η κάμερα κινείται πάνω στον άξονά της ο οποίος παραμένει σταθερός. Η πανοραμική κίνηση είναι οριζόντια (από τα αριστερά προς τα δεξιά και αντίστροφα)
ΒΕΡΤΙΚΑΛ ονομάζεται η κάθετη κίνηση (από τα πάνω προς τα κάτω και αντίστροφα)
Οι κινήσεις αυτές μπορεί να είναι απλώς περιγραφικές ή να ακολουθούν την μετακίνηση ενός προσώπου ή ενός αντικειμένου.

ΤΟ ΖΟΥΜ

Το ΖΟΥΜ είναι ένα οπτικό τράβελινγκ. Η κάμερα παραμένει σταθερή αλλά αλλάζει η εστιακή απόσταση του φακού. Αντίθετα με το τράβελινγκ που μας επιτρέπει να διατηρήσουμε το ίδιο βάθος πεδίου σε όλη τη διάρκεια του πλάνου, το ζουμ με την αλλαγή των φακών το διαφοροποιεί.

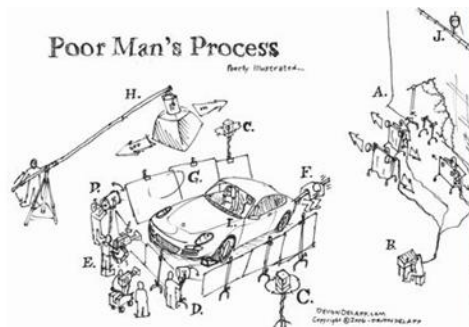

ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ

ΤΡΑΒΕΛΙΝΓΚ

Μετακίνηση της κάμερας (συνήθως πάνω σε ράγες).

- Τράβελινγκ εμπρός: εστιάζει την προσοχή του θεατή σε κάτι.
- Τράβελινγκ πίσω: η οπτική γωνία μεγαλώνει και αποκαλύπτει το αντικείμενο.
- Παράλληλο τράβελινγκ: η κάμερα παρακολουθεί μια κίνηση, ενός αντικειμένου η ενός ηθοποιού, κινούμενη παράλληλα προς αυτόν.
- Κάθετο τράβελινγκ: κάθετη κίνηση της κάμερας, συνήθως με τη χρήση γερανού.
- Τράβελινγκ κυκλικό: η κάμερα κάνει κυκλική κίνηση γύρω από το αντικείμενο που μας ενδιαφέρει.

ΒΙΝΤΕΟΚΑΜΕΡΕΣ

- <http://www.photo.gr/wp-content/uploads/2014/02/comparative-digicam-sensor-sizes-300x165.gif>
- <http://thumbs.dreamstime.com/t/επαγγελματικό-βίντεο-φω-17411141.jpg>
- <http://www.spectratech.gr/Web/Sony/www/PMW-F3K.jpg>
- <http://thumbs.dreamstime.com/x/handy-video-camera-17372855.jpg>
- http://www.dvinfo.net/forum/attachments/sony-xdcam-ex-pro-handhelds/12709d1405017632t-ex3-shoulder-mount-w-lectro-wireless-img_4951.jpg
- http://www.photographyblog.com/images/sized/images/uploads_ee1/House_rig_white-546x400.jpg
- http://ecx.images-amazon.com/images/I/51EVd13NPRL_SY355.jpg
- http://www.b-hague.co.uk/Libec/libec_ls55_small.jpg

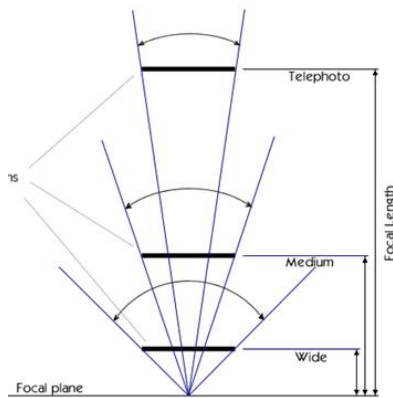

ΦΑΚΟΙ

ΝΟΡΜΑΛ

ΕΥΡΥΓΩΝΙΟΣ

ΤΗΛΕΦΑΚΟΣ

© The-Digital-Picture.com

ΤΑΙΝΙΕΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Ντοκιμαντέρ, κοινωνικό, πολιτικό, ιστορικό, εθνολογικό, επιστημονικό, βιομηχανικό, αρχαιολογικό, κτλ

Αναπαραγωγή της πραγματικότητας (ντοκουμέντα)

Αποκάλυψη – απομυθοποίηση – κοινοποίηση των απόκρυφων πτυχών της πραγματικότητας

Μικρότερο κόστος από το σινεμά μυθοπλασίας

Δημιουργικό Ντοκιμαντέρ

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Κινηματογραφική δημιουργία που αποφεύγει τις συμβάσεις των ταινιών μαζικής ψυχαγωγίας και επιζητεί να διερευνήσει ασυνήθιστες όψεις του μέσου ή θέματα που είναι απαγορευμένα ή ταμπού.

Ποιητικός κινηματογράφος, ο μηχανισμός του ονείρου. Στοιχεία σημειωτικής, φαινομενολογίας και ψυχανάλυσης. Ο κινηματογράφος ως τέχνη.

ANIMATION

Οποιαδήποτε διαδικασία μέσω της οποίας δημιουργείται τεχνητή κίνηση με τη φωτογράφιση ξεχωριστά του ενός μετά του άλλου, μιας σειράς από σχέδια, αντικείμενα, η εικόνες φτιαγμένες στον υπολογιστή.

Πηγές εικόνων

Διαφάνεια 5

- http://farm5.static.flickr.com/4081/4775494990_b49103455a_o.png
- <http://filmfanatic.org/reviews/wp-content/uploads/2007/08/Family1.JPG>

Copyright

Διαφάνεια 6

- <http://4.bp.blogspot.com/-mmAiBOELkB0/TelFhrEjMhI/AAAAAAAAAAr4/wJE6MNOsQp0/s1600/Camera-Shots.jpg>

Copyright

- <https://en.wikipedia.org/wiki/File:Bg-framing2.jpg>

CC-BY-SA

Διαφάνεια 7

- http://pre11.deviantart.net/f991/th/pre/i/2011/069/f/3/camera_shot_types_by_feshnie-d3bcur1.jpg

Copyright

Διαφάνεια 9

- http://4.bp.blogspot.com/-HhBK7PPhV8E/TrAGzNMiF9I/AAAAAAAAAM8/0ozz4oOg-Co/s640/PsyhcoStills002_Oct%252711.jpg

Copyright

Διαφάνεια 11

- <https://www.flickr.com/photos/remuz78/3706750755>

CC-BY-NC-SA

Πηγές εικόνων

- <http://www.photoshopsupport.com/photoshop-blog/06/10/ib/depth-of-field-pro-3-2.jpg>

Copyright

- http://image.hdstockphoto.com/pics/premium/thumbs/296/narrow-gauge-railroad-with-wooden-beams-over-a-bridge_29691199.jpg

Copyright

- <http://www.mir.com.my/rb/photography/fototech/apershutter/images/apertureillus.jpg>

Copyright

Διαφάνεια 12

- http://www.ikonphotographs.net/blog/2015/3/digital_cameras

Copyright

- http://1.bp.blogspot.com/-Cce3dw-ol_4/TmlfwhBUxUI/AAAAAAAAA00/LXUgPEyngzg/s320/shp5p1.gif

Copyright

Διαφάνεια 13

- http://blogs.sch.gr/geonas/files/2011/01/SAILING_BOAT-300x203.jpg

Copyright

- <http://cpabarzuza.educacion.navarra.es/blog/aula56/files/2013/03/lobo-300x225.jpg>

CC-BY-NC-SA

Διαφάνεια 14

- http://blog.zhiji.com/uploadimages/blog_photo/2008/2/14/02011848.jpg

Copyright

Πηγές εικόνων

- <http://4.bp.blogspot.com/-kGMb63GaqiY/T7VZ-w8pg2I/AAAAAAAAAK0/rVsyMbFRDfs/s320/27.jpeg>

Copyright

Διαφάνεια 15

- <http://asset2.learnhub.com/lesson/pages/7490/photos/22532-medium.jpg>
- <http://asset3.learnhub.com/lesson/pages/7490/photos/22549-medium.jpg>
- <https://karinatvdrama.files.wordpress.com/2014/03/pano-mode-camera-movement.jpg?w=300&h=125>

Copyright

Διαφάνεια 16

- https://eyefish.tv/files/imagecache/resources_entry_mainimage/resources/Crane_100_background_white_kl.jpg
- <http://filmmakeriq.com/wp-content/uploads/Filmmaker%20IQ/2008/07/cardy-300x231.jpg>
- <http://www.theslider.com/galleries/action37.jpg>

Copyright

- <https://phsvideoproduction.wikispaces.com/file/view/CAMELEON.jpg/295911250/CAMELEON.jpg>

CC-BY-SA

- <https://www.gearslutz.com/board/attachments/remote-possibilities-acoustic-music-location-recording/230460d1399468629t-camera-dolly-track-noise-01camera-dolly.jpg>

Copyright

Διαφάνεια 18

- http://ylovephoto.com/en/wp-content/uploads/2008/11/canon_lenses-300x151.jpg
- <http://www.studiolighting.net/wp-content/images/canon-TS-lenses.jpg>
- <https://janejackson2.files.wordpress.com/2014/03/screen-shot-2014-03-12-at-10-43-30.jpg?w=300>
- <http://media.the-digital-picture.com/Images/Other/Canon-Ultra-Wide-Angle-Lens-Comparison-With-Hoods.jpg>

Copyright

Τέλος

Επεξεργασία: Τάσιου Στεφανία
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

